

UNTIÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította : DR. BOROS GYÖRGY.

Magyar karácsony.

Dicsőség Istennek.

A második magyar karácsony köszöntött be s mi, boldog örömmel adjuk át magunkat az ünnep áldott hangulatának. Köszönjük Istennek, hogy magyar földön, magyar színek lelket boldogító hatása alatt ünnepelhetünk és buzgó imádsággal fordulunk az egek Úrához azokért a szenvedő testvéreinkért, akiket az irigy szerencse megfosztott attól a boldogságtól, amelyben minket részesített. Imádkozunk azokért a szenvedő testvéreinkért, akik gyűlölettel vannak körül véve, akik könynyeikkel sózzák kenyerüket s akik közül sokan a börtönök nyirkos óduiban gondolnak a szeretet ünnepének magasztos énekére: „Dicsőség a magasságos mennyben Istennek, e földön békesség és az emberekhez jóakarát.”

Minden más gondolat közt ez az első: „Dicsőség Istennek“. Hálát adunk Istennek, hogy kihozott szolgálatnak, nehéz rab-ságnak igájából. Ez a hálaadás nem lehet csak röpke szó, hanem a léleknek teljes odaadása; Isten nagy céljaihoz való teljes hódolat kell legyen. Olyan hódolat, amelynek indító oka a soha el nem muló rajongó szeretet. Mert Isten dolgait csak a szeretet, az igaz szeretet láthatja meg.

S ha Isten iránt való szeretetünk életünk kenyerévé vált, akkor embertásaink iránt való teendőink is világosan jelentkeznek. Ma egyetlen egy felszabadult magyar sem ismételheti azt a kaini mondást: „Avagy őrizője vagyok-e és az én atyámfiaimnak?“; hanem éreznie is tudnia kell, hogy igen is, őrizői vagyunk egymásnak, felelősek vagyunk egymásért, egymás terhét hordoznunk kell, mert csak így tölthetjük be Krisztus parancsolatját. Tudnunk kell azt, hogy Isten iránt való szerete-

tünk csak üres szó, tartalmatlan beszéd, ha hozzátartozóinkat nem szeretjük. Maga Jézus kérdezte: Hogyan szeretheted Istent, akit nem látsz, ha nem szereted embertársadat, akit látsz? Meg kell értsük az idők szavát. A szent ünnep arra kötelez, hogy tiszta lélekkel örvendezzünk és reménykedjünk ez eljövendő nagyobb örömeink és sikereink és hogy az ünnep óráiban elhatározásaink megerősödjenek s a szent ünnep hatása alatt egyesüljön minden unitárius lélek szeretetben, igazságban, a jó és nemes ügy igazi támogatásában.

Ez a lelki állapot hoz nekünk áldott, boldog karácsonyt. Adjon az Isten áldott, boldog magyar karácsonyt mindnyájunknak.

Új tantárgy gimnáziumainkban.

F. évi okt. 2-án dr. Gelei József egyet. tanár, egyházi Főgondnok urunk nemzetnevelési értekezletet tartott a kvári kollégium tanári karával. Ezen ülés eredményeképp az okt. hó 17-én tartott módszeres értekezlet egyhangú határozattal új rendkívüli tantárgyat iktatott be a gimnázium tantervébe *nemzetnevelés* címen. A Berde-bizottság Főtanácsot megelőző ülésén a székelykeresztúri gimnázium képviselője részéről is ígéret hangzott el a nemzetnevelés bevezetésére. Kolozsvári gimnáziumunk nov. hó elején a bölcséleti tanszék keretében meg is kezdte a nemzetnevelés rendszeres előadását.

Ezzel a magyar művelődés és közoktatás terén nevezetes újítással megvalósult a nemzeti sorsközösség nagy szószólói részéről annyira követelt nemzetnevelés felkarolása önálló tantárgy formájában. Nemzetnevelés u. i. közoktatásunk egyes tantárgyain és a népművelés különböző szervein (rádió, sajtó, szabadegyetem, népfőiskola) keresztül eddig is folyt. Az új. nev. nemzeti tantárgyak pedig közvetlenül e nagy cél szolgálatában állottak. Azonban ezek tanulásakor szerzett nemzetnevelési ismeretek és élmények nem foglaldtak egységes és tudatos rendszerbe, nem váltak természetszerűleg *nemzeti közösséget formáló* és felemelő összhangzatos *magyar világnézeté, magyar élettervé*. A középiskolai tudományos oktatás és szakműveltség egységes és tudatos betetőzésére szolgáló tantárgy a VIII. osztályos bölcsélet. Ugyanilyen meggondolással és célzattal van szükség külön nemzetnevelési tantárgy bevezetésére, hogy a középiskola nemzeti vonatkozású ismeretei, élményei egységbe, rendszerbe foglaldjanak s ezenfelül nemzeti közösségtudattá izmosodjanak, végezetül pedig bölcséleti megalapozottságú magyar világnézeté és céltudatos magyar élettervvé kristályosodhassanak. Főgondnok urunk „*Merre haladjunk?*“ c. nemzetnevelő és építő művének meghatározása szerint a nemzetnevelés az egyén lelkének tudatos és tervszerű telítése és alakítása

olyan irányban, hogy magát minden viselkedésével és cselekedetével a nemzet fiának érezze, közösségének szolgálatába állítsa és *egyéni boldogulását is a nemzet közösségi szolgálatán át keresse*. A nemzetnevelés megszervezése és megvalósítása égetően sürgős feladat, mert a nemzet szervezési és szervezkedési munkálatainak keresztülvitelére is ettől lehet várni elegendő és megfelelő értékű erőt. A nemzetnevelésnek tehát elsősorban arra kell törekednie, hogy az ifjúságot a közösség eszményében és a nemzeti közösség eszméjének nevelje. A *közöség-tudat ápolása* is csak alapterakás a nemzet teljesítményének fokozásához és sikeréhez. A nemzetnevelés fő- és végcélja a *közösségi cselekvés megvalósítása* és a cselekvő közösségek megszervezése. A nemzetnevelésnek tehát karöltve kell dolgoznia a nemzetépítő szervezettel, mert az igazi közösség csak mindnyájunk akaró és cselekvő összefogásával teremthető meg. Ime a nemzetnevelés jelentősége!

Unitárius magyar hitközösségünk csak büszke örömmel veheti tudomásul gimnáziumaink eme korszerű újítását, a nemzetnevelés tanításának bevezetését. Főgondnok urunk bátor kezdeményezése nyomán bizvást reméljük, hogy a nemzetnevelés és nemzetépítés sorsdöntő ügye hamarosan egyre szélesebb és erőteljesebb mederben nyer megvalósulást egész nemzeti közösségünk javára.

Vörös István.

Karácsonyi szomorúság.

A kis Jézus emléke
Vérözönbe fűrészelve ...
Ilyen szörnyű karácsony
Jaj nem volt e világon.
Ennyi bánat, ennyi könny,
Ilyen fásult, nagy közöny,
Gyűlölet, a szívekben
Nem lakott még sohasem.
A szeretet hírnökét
Mindenünnen száműzték.
Háborúzik sok ország.
Feledve van mennyország ...
A bűntudat súlyával,
Egy jobb világ vágyával
Szomorún néz sok sok nép,
Első karácsonyi kép.
S a harcerek zajában
Egy bocsánatkérés van:
Óh szörnyű a végzetünk,
De másképp nem tehetünk.
Jaj másképp nem tehetünk.

SZASZ DÉNES,
teológus.

J e l e s e i n k.

Kovács Kálmán tanügyi főtanácsos.

Pihenj tehát. De én, alig hiszem,
Hogy szellemed, e nyugtalan erő,
Pihenni hagyjon.

Madách: Az ember tragédiája.

Nem hittünk a hírnek, kételkedtünk a nyomtatott betű igazságában, midőn arról értesültünk, hogy Kovács Kálmán tanügyi főtanácsos, fővárosi igazgató nyugalomba vonult. Hát lehetséges az, hogy az örök tevékenység, a soha nem pihenő lélek nyugalomba vonulhasson, nyugodtan maradjon? Mégis el kellett hinnünk, mert ő maga erősített meg ebben. S ha már elhittük, néhány sorban meg kell emlékeznünk róla, mint általában megszoktunk emlékezni az egyház munkásairól ilyen alkalommal.

Kovács Kálmán az Unitárius Kollégium nagyhírű tanárának: Kovács Jánosnak a fia és a „Vadrózsák“ gyűjtőjének, a halhatatlan emlékű Kriza Jánosnak az unokája. Apai és anyai ágon oly örökséget nyert, amely egyházunk legkiválóbb emberei közé emelte. Kora ifjúságától kezdve ott látjuk minden jó ügy mellett, mint igazi lelkes, munkás magyar embert. Az elnyomatás szomorú korszakában a legnagyobb feladatokkal megbízott emberek közé tartozott.

Pályafutását a kolozsvári Unitárius Kollégium gimnáziumában kezdte, mint történelem és latin szakos tanár. Eközben egyházát szerető emberhez, méltón részt vett minden egyházi megmozdulásban. Az uralomváltozás alatt kénytelen volt áldásos tanári munkáját felcserélni más egyházi megbizatással, ahol született rátermettségével pótolhatatlan munkát végzett. Mint az erdélyi magyarság egyik kimagasló alakja, a Romániai Magyar Pártnak is nagy szolgálatot tett. Közéleti téren szerzett tapasztalatával hathatósan hozzájárult a Minerva könyvnyomda és kiadó r. t. megszervezéséhez. Egyházi és magyar-párti munkássága miatt azonban itt kellett hagynia szeretett erdélyi testvéreit és attól az időtől kezdve a Csonka-hazában szolgálta újra kezdett nevelői munkásságával nemzetét. A kultuszminisztérium kinevezte egyik budapesti leány minta-gimnázium igazgatójává. E téren végzett munkását ezzel méltóképpen honorálta fölöttes hatósága. Mint tanügyi főtanácsost, őt küldte ki a felszabadulás után a kolozsvári Unitárius Kollégiumhoz érettségi-biztosnak, ezzel is jelezve, hogy teljes mértékben megfelelt tanügyi feladatának.

Budapesti tartózkodása alatt is fáradságot nem ismerve intézte egyháza és ismerőseinek ügyeit a legnagyobb sikerrel. Ez csak egyéni rátermettségének, önfeláldozó szolgálatkészségének tudható be.

Most, amikor nyugalomba vonulásakor köszönetet mondunk fáradhatatlan munkásságáért, kérjük Isten áldását további munkájára. Adja Isten, hogy egyházunk, iskolánk s magyarságunk javára és előmenetelére szentelhesse még számos éven át életét!

G. M.

Farkas Sándor-emléktábla.

A mult század 30-as éveinek nemzeti megmozdulásában Erdélyben b. Farkas Sándornak is tiszteletreméltó része volt. Életrajzi adatai nyilvánvalóvá teszik, hogy nagy tehetsége a vagyontalansága és társadalmi adottsága folytán szétforgácsolódott. Bölöni Farkas Sándort, mint székely nemest, az érvényesülésben az alkotmány nem akadályozta, de szerény vagyoni viszonyai nem nyújtottak lehetőséget a benne rejlő tehetségek kifejtésére. Már pedig a rendszeres nevelést csak a zsenik adománya pótolhatja. Lehet, hogy zseniálisnak is nevezhető, de viszont a társadalmi elhelyezkedése nem volt alkalmas arra, hogy szellemi képességei kirobbanjanak. Mai nyelven szólva: kezelő tisztviselő volt.

Csodával határos az a tevékenység, amelyet az akkori irodalmi és politikai vezérekkel való személyes kapcsolata folytán Kolozsvárt kifejtett. Ez teszi megérthetővé, hogy gróf Béldi Ferenc angliai és északamerikai utazására magával vitte.

Ez az út is bizonyítja, hogy a vagyoniilag korlátozott lehetőségek között mozgó b. Farkas Sándor korának egyik legnagyobb szellemévé fejlődhetett volna, ha társadalmi adottsága ezt nem akadályozta volna. Hivatalában családi kapcsolatai nélkül nem tudott kellően haladni. Ez legyen figyelmeztető mindazoknak, akik tehetséggel, de megfelelő kapcsolatok nélkül indulnak a hivatali életnek.

A szabad pályákon más a helyzet. Itt a zseni érvényesülésének korlátlan lehetőségei vannak, ha a jó szerencse is vele van. B. Farkas Sándor életlehetőségei nem voltak olyanok, hogy a szerény megélhetést biztosító kis tisztviselői állást otthagyja, hanem önérzetének csorbításával is tovább könyökölt az íróasztalon. Ez a vagyontalan tehetségek szomorú sorsa — a mindig akadó kivételekkel szemben. A zseni — hivatali korlátok között — mindig nyugtalankodó és elégedetlenkedő ember marad. Ezért a hivatali vezetők szemében nem kívánatosak.

B. Farkas Sándor — akinek fiatalkori vagyoni helyzetéről az ismert adatok sem nyújtanak tiszta képet — szellemi nagysága által történelmi jelentőséget küzdött ki magának.

„Utazás Észak-Amerikában“ c. munkája a kezdeményezők halhatatlanságát biztosította számára. Egy székely nemes, aki felfedezte a demokráciát, — mondja némi célzatossággal Hatvany Lajos.

A ma közgazdasági téren oly jelentős Szövetkezeti Eszmének b. Farkas Sándor egyik korai hírnöke és megvalósítója volt. A temetőn kívül a közéletben a kolozsvári Gondoskodó Társaság képviseli b. Farkas Sándor szellemét. A szövetkezetek erdélyi központja: a Szövetség, most emléktáblával jelölte meg e nagy férfiú bölöni szülőházát.

Az 1941. november 9-én lefolyt országzászló ünnepélyvel kapcsolatban megtartott ünnepség keretében dr. Elekes Béla igazgató mondott nagyszerű tanulságos emlékbeszédet Bölönben. A budapesti b. Farkas Sándor iparos és kereskedői egyesület nevében Nagy Áron asztalos beszélt a nagy eszmehordozóról. Az emléktábla felavatása nemes cselekedet volt. Méltó a példaadóhoz.

De jól figyeljük meg: halálának évszázados évfordulója 1942. évi február 3-án lesz.

t. gy

Országzászló-avatás Bölönben.

Bölön határszéli község szép és megható ünnepség keretében avatta fel a Pestszenterzsébet megyei város hazafias közönségétől ajándékozott országzászlót november 9-én. Az ünnepély a „Te benned biztunk eleitől fogva“ kezdetű zsoltárral kezdődött, azután imát mondott Nagyobb Péter ref. lelkész. Uzoni Imre biz. elnök tartalmas megnyitója után, melyben hódolatukat és hálájukat fejezte ki Kormányzó urunknak és nagy szövetségünknek, Háromszék vármegye nevében dr. Domokos Károly árvaszéki elnök mélyen átértzett és áthatott szavakkal üdvözli a megjelent nagyrabecsült vendégeket. Csíkszentmihályi Balla Gyula pestszenterzsébeti városi főjegyző hazafias érzéstől fűtött a székelység iránt nagy szeretetet sugárzó beszéddel adja át Bölön község főbirójának az ajándékozott országzászlót, mely csak jelképe a testvéri érzés további ápolásának. A magyar „Hiszek egy“ éneklése közben a leventék felhúzták a gyönyörű magyar zászlót. Zászlószentelő beszédet mondott Imre Lajos unitárius s. lelkész, utánna a magyar anyák nevében szívhezzóló szép, lelkesítő beszédet mondott Tana Albertné, az ifjúság köréből szavalt Demeter András és Kisgyörgy Borbára; a Székely Himnusz éneklése után a Székely Hadosztály képviselőjében Nagy Áron kiküldött beszélt nagy és állandó hatással. A bölöni elszármazottakat üdvözli Pál Tivadar és válaszolt rá Kisgyörgy Áron. A tanuló ifjúság nevében köszönti az országzászlót Boda József, Szóradi Anna, a frontharcosok nevében pedig Kisgyörgy Sámuel beszélt.

A „Szózat“ éneklése után Uzoni Imre, a zászló-bizottság tevékeny elnöke, az ünneplő közönségnek tudomására adja, hogy Bölön község vezetősége, Pestszenterzsébet megyei város hazafias közönségének az országzászló ajándékozásáért, Bölön

testvérközséggé fogadásáért és két bölöni székely gyermek középfokú nevelésének vállalásáért, mély háláját és köszönetét díszjegyzőkönyvében fejezi ki: dr. Tóth György ny. kuriai bírót és vitéz dr. Endre László Pest-vármegye alispánját a község érdekében kifejtett társadalmi, közművelődési és gazdasági hazafias munkásságukért Bölön község díszpolgárává választja.

A zászlóavatási ünnepélyen megjelent székely és magyar ruhába öltözött leányok és asszonyok festőien szép díszfelvoulása után a bölöni fuvószenekar hangjai mellett bölöni Farkas Sándor szülőházához vonultak, hogy a „Szövetség“ kolozsvári központja és a Gondoskodó (bölöni Farkas Sándor alapítása) által adományozott emléktáblát leleplezzék.

A leleplezés ünnepén magas szárnyalású emlékbeszédet Elekes Béla, a „Szövetség“ vezérigazgatója, mondott, kiemelve bölöni Farkas Sándornak a hitelszövetkezetek létesítése körüli úttörő munkáját; Nagy Áron a budapesti bölöni Farkas Sándor egyesület nevében beszélt. Lófi Béla a mostani ház tulajdonosainak nevében köszöni meg az emléktáblát; Bölön község nevében az emléktáblát átveszi László Ferenc. A magyar Himnusz hangjaival végződött a mély és nemes érzelmeket keltő igazi nagy ünnepély.

Dr. Mikó Imre előadása a D. F. Egyletben.

December hó 1-én az Unitárius Kollégium díszterme zsu-folásig megtelt előkelő hallgatósággal, hogy meghallgassa dr. Mikó Imre képviselőt, akit a D. F. Egyletnek sikerült is megnyernie egy előadás tartására. A nagy közönség és a D. F. Egylet nagyon boldog volt, hogy a fiatal tehetséges, fáradhatatlan munkásságú képviselőt hallgathatta, mert oly kérdéstről beszélt, mely mindnyájunkat legközelebről érdekel: a Kárpá-tonkon túli magyarok visszatelepítéséről és oly felkészültséggel és magával ragadó előadással beszélt, mely csak a legkiválóbb előadók sajátja. A jeles képviselő ismertette azokat a körülményeket, melyek miatt a székelység kivándorolt a Havasalföldre, Moldovába és Bukovinába s ismertette az ottani helyzetüket. Előadta, hogy csaknem száz esztendővel ezelőtt felvetődött éppen unitárius részről a hazatelepítés gondolata; Jakab Elek, a nagy történetíró foglalkozott a népcsere gondolatával, de ez a gondolat pusztába hangzó szóként hangzott el. Legujabban a bécsi döntés idején sekan hazajöttek a Havasalföldről, a bukovinaiakat pedig a Szerbiától visszafoglalt délmagyarországi területre telepítették vissza. Az előadás nemcsak tárgyánál fogva, de kidolgozásánál és művészi előadásánál fogva is rendkívüli hatást gyakorolt a nagyszámú hallgatóságra.

Az előadást az egylet ügyv. alelnöke: dr. Kiss Elek egyházi főjegyző köszönte meg s rövid, tartalmas beszéddel az előadás-sorozatot bezárta.

Csendes imádság.

*En Istenem, ki a virágok
törékeny testét is kezvedben tartod,
erőtlenül a mély éjbe estem:
mutasd meg nekem ragyogó arcod.*

*Légy amint voltál kedves hozzám,
patak csobogás hozza a fülembé
szelíd, békítő, biztató hangod, —
jó jószágod üljön a szívembe.*

*Szólíts, mint anyám, ha este megjött
és elfáradtan az udvarunkra ért,
ölelj magadhoz, ne hagyj elesni,
ne szidj meg nagyon büszkeségemért.*

*Csillag bokrokra terítettem
ki vak, bizakodó, öntelt lelkemet,
de az éjt loptam csupán magamba
s most reszketek, hogy bűnöm eltemet.*

*Sűrű az éj, — magamba hülltan
imádkoznék, de ajkam csak dadog
s a messze égről, mint hosszú ujjak
reám mutogatnak a csillagok.
Légy számomra ismét az erdő,
nehéz zugású, messze-messze hívó,
légy friss patak, mosd tisztára lelkem,
légy óh, Atyám, légy Vezér és Bíró.*

SZÉKELY D. GYULA.

Veress Sándor gondnok.
(1869–1941).

Az árkosi unitárius egyházközséget váratlanul igen súlyos csapás érte. Veress Sándor ügybuzgó gondnokunkat elveszítettük. Halála előtt még három nap szorgalmasan végzi azt a munkát, mellyel a család boldogulását s a közügy előmenetelét odaadással szolgálja. S váratlanul olyan gyógyíthatatlan betegség éri, hogy orvosi műtéttel sem lehetett az erős munkabíró férfit a családnak és a köznek megmenteni.

Az a férfi volt községünkben, aki minden ügyet önzetlenül, jó lélekkel szolgált. Kis családjának igazi erőssége. Igazi jó férj, önfeláldozó édes apa, ki mindent elkövetett, hogy a csa-

lád erős legyen s a társadalomban az őt megillető helyet elfoglalhassa. Rajongásig szerette az édes anyaföldet s mint haladó gazda, lépést tartva a korszellemmel, igen értékes munkát végzett s így a család jövőjét szilárd és biztos alapra fektette. Tagadhatatlan, hogy a családnak legnagyobb a vesztesége, mert erőteljes, szellemi frissességben levő férfi nem érezte és nem is mutatta, hogy 72 év súlyos terhét hordozza.

De nemcsak a család, hanem a köz is vesztes, mert egy derék harcost veszített benne. A község, a kétágkatona közbirtokosság, a Hangya fogyasztási szövetkezet, gazdakör mind fájlalják váratlanul bekövetkezett halálát, mert minden munkamezőn egy bátor munkással kevesebb van. Vesztes a magyarság, mert benne egy százszázalékig megbízható gerinces tagot veszített. A 22 éves megszállás ideje alatt soha meg nem tántorodott, sőt üldöztetést s durva bántalmakat szenvedett fajához való törhetetlen ragaszkodásáért. Mint az erős tölgy, töretlenül állotta az ütést.

Nagyon sokat veszített benne unitárius egyházközségünk is. 27 évig megszakítás nélkül kebli tanácsos, 7-ik éve ügybuzgó gondnokunk. Az egyházi életben semmiféle komoly megmozdulás nem történhetett, amelyben elől ne járt volna. A háborus romok eltakarításánál a vezér példáját mutatta a hivek előtt. Harangbeszerzésnél, orgona kijavításánál látjuk tevékenykedni s a kételkedőket az építómunkába igyekszik bevonni. Mikor a felekezeti oktatást a bukástól meg kellett menteni, néhány egyházas ügybuzgó társával a most is virágzó felekezeti iskolának alapjait rakja le. Mikor a 22 éves nehéz időben a megsemmisülés fenyegetett minden társadalmi, faji, közgazdasági és egyházi komoly munkát, a legkérelhetlenebb harcosa, hogy egy modern kultúrház épüljön a falu szívében. Az ő elgondolása szerint fel is épült. Alkotásainak ez a koronája, mert maga és családja olyan lendülettel áll be az építómunkába, hogy még a saját dolgát is elhagyja, csak a köz kárt ne szenvedjen. Minden vágya az volt, hogy a díszes hajlék felavatása az ő gondnokságában történjék meg. Nem érhetette meg, mert országunk határánál beindult háború megakadályozta egyházközségünket abban, hogy e kedves ünnepséget megrendezhessük. Munkájának értékéből nem von le semmit, ha majd egyszer vágya valóra válik jobb és békésebb időben. Azt mindenesetre nemcsak övéi, hanem mindenki sajnálja, hogy nem lesz testileg az ünneplők között, de végzett munkájának értéke mindenki előtt tudva van. S mikor az ajkak elnémulnak s beszélni nem fognak, akkor szólal meg az egyházközségnek aranykönyve s a sárguló lapokon levő megfakult betűk hirdetik, hogy Erdély legnehezebb idejében Árkos községben ki volt Veress Sándor egyházközségi gondnok.

Végh Benjámín.

Kedves munkatársainknak, olvasóinknak boldog karácsonyi ünnepeket és újévet kívánunk.

AZ EGYETEMES LELEKÉSZKÖR ELNÖKÉHEZ

— 100 P.-ös pályatétel a lelkészek számára a nemzetnevelői gondolat ápolására. —

Mélyen tisztelt Elnök Ur!

Tiszteletes Elnök Úrnak örvendező lélekkel hozom tudomására, hogy oklevéllel rendelkező lelkészeink számára pályatételt tűzök ki „A lelkész a falu népének nemzetnevelője“ címen. A pályatétel díja 100 pengő. A pályázat titkos, a szokásos jelíggel és borítékba zárt névvel küldendő be; a pályamunkák benyújtási határideje 1942. szeptember 15. A pályamunkák benyújtandók Theológiai Akadémiánk igazgatóságához, elbírálja a dékán által a bírálatra kijelölt bizottság. Az eredmény kihirdetésének ideje az 1942. évi főtanács, ugyanott részesül az illető a jutalomban is.

A pályatétel kitűzésének célja lelkészeinkben az unitárius és a nemzeti öntudat emelése és az apostoli hivatásérzet fokozása.

Erre való tekintettel a pályázónak a munkában részletesen foglalkoznia kell nagy nemzetnevelőinkkel, különösen a nemzetnevelő lelkész-apostolokkal. A pályamunka tagolódását úgy képelem el, hogy az író szóljon mindazokról a lehetőségekről, fejezetekbe foglalva, melyek a lelkésznek alkalmat adnak a nemzetnevelés gyakorlására. Ilyen fejezetek lennének: a prédikatori szolgálat és a nemzetnevelés; a hitoktatószolgálat és a nemzetnevelés; a cura pastoralis és a nemzetnevelés; az egyházi közigazgatási szolgálat és a nemzetnevelés; a lelkész, mint a falu népe közösségi életének megszervezője, stb.

Tiszteletes Elnök Úram iránt, valamint az általa vezetett Lelkészkör iránt őszinte tisztelettel és unitárius szeretettel:

*Gelei József,
főgondnok.*

Budapesti hírek.

A 345. számú János Zsigmond cserkészcsapat november 23-án a Székely Egyetemi és Főiskolai hallgatók egyesülete helyiségeiben tartotta őszi műsoros csapatünnepélyét. Megnyitót dr. Veress Pál egyetemi tanár, a szervező testület elnöke tartott, utána a csapat katonadalokat adott elő, Fodor Béla Végvári: „Mindhalálig“ című költeményét szavalta el. Ezután a cserkészcsapat tagjai cserkészszíndarabot adtak elő. Szünet után Nyiredy Géza ősi naplótöredéket olvasott fel, utána az apródok énekeltek, végül egy tréfát adtak elő a csapat tagjai. Az egyes műsorszámokat v. Nyiredy Szabolcs konferálta. A műsoros estet az öreg cserkészek táncestélye követte, ami együtt tartotta fiatalságunkat a késő éjjeli órákig. Derék csapatunk a szórakozás óráiban is jó munkát végzett. Ebben a nehéz zord időben vidám hangulatot vitt a fővárosban megdermedt szívünkbe.

A Dávid Ferenc Egylet novemberi (28-iki) felolvasó estéjét Dávid Ferenc emlékének szentelte. A közének elhangzása után Ferenc József imája hangzott el, hálát adva a reformátor örökértékű javaiért. v. dr. Nyiredy Géza Széchenyi Istvánról emlékezett meg, szembeállítva őt Dávid Ferencel, hiszen lélekben is sokban hasonlítottak egymáshoz a hazafiasan gondolkodó vallás-reformátor és vallásos lelkű nemzeti reformátor. Kelemen Lajos egyetemi tanár Dávid Ferenc idejéből származó épületekről és tárgyakról emlékezve, végigvezetett bennünket Dávid Ferenc dicsőséges multján sok közvetlenséggel, sok olyan gondos szeretettel, tárgyilagossággal és széles ismerettel, ami csak egyedül neki adatott meg.

A művészi részt Hajdu Anna éneke és Bíró Mária hegedűjátéka szolgáltatta nagy művészi érzéssel. A magas nivójú estét dr. Csíky Gábor köszönő szavai és a Himnusz hangjai zárták be. Egyedül a közönség gyér számával nem voltunk megelégedve. Zsufolt templomot érdemelt volna ez a gondos és művészi műsor.

November végén zajlott le Koháry uccai templomunkban a lelkész-választás. A választás Szentiványi Sándor teológiai magántanárnak szerzett abszolút többséget. Most már csak a püspöki jóváhagyás van hátra abban, hogy Budapesten újra lecsillapodjanak a felajzott idegek és megkezdődjék az egyházépítő csendes munka.

Ujvári László.

ADVENTI ISTENTISZTELETEK. A kolozsvári teológia akadémia buzgó tanárai advent alkalmából istentiszteleteket tartottak még pedig a következő időben és kérdésekről: 1. November 30-án: Vári Albert theol. tanár: „Szükség nektek újon-

nan születnetek.“ — 2. December 7-én: Simén Dániel theol. tanár; „Adventi utak és ösvények.“ — 3. December 14-én: Dr. Fikker János theol. tanár; „Adventi magatartás.“ — 4. December 21-én: Dr. Kiss Elek theol. tanár, e.-főjegyző: „Az ünnep küszöbén.“ — Minden istentisztelet a Kollégium dísztermében (Kossuth Lajos-utca 9. sz.) volt megtartva nagy közönség előtt.

„AKIK ONNAN HAZATÉRTEK“, azok között van Kozma Ferenc vezérkari százados afia, akit magas kitüntetés ért. A nyiregyházi hazatéréskor a Kormányzó Ur Öföméltósága, a szovjet elleni hadműveletekkel kapcsolatban, az ellenség előtt tanusított vitéz és sok esetben önfeláldozó magatartásának elismerésül: „Dicsérő Elismerést a hadi szalag és a rendek egyidejű adományozása mellett“ (Signum laudis) saját kezűleg nyújtott át Kozma Ferenc vk. százados afiának. A Kozma név Egyházunk történetében arany betűkkel van beírva. Régi nemes székely család leszármazottja. Nagyapja: Kozma Ferenc, Egyházunk vezető alakja, a kolozsvári főgimn. isk. felügyelő gondnok, az E. K. Tanácsnak nehéz időkben súlyos szavú munkása volt. Anyai nagyapja: Geréb Márton, a kolozsvári ref. főgimn. tanára, édes apja: dr. Kozma Endre, kir. közjegyző, édes anyja: sz. Geréb Ilona, a kolozsvári társaságnak ismert, kedves alakjai voltak. Nagyanyja: Kozma Ferencné sz. Imreh Juliánna és Geréb Mártonné sz. Kele Janka, a kolozsvári karácsonyi bazárnak és minden nőegylet rendezői, áldozatkész munkásai voltak. Ilyen környezetből csakis hős és nemeslelkű stótok származtak. Amidőn ezen megérdemelt kitüntetéshez a magunk részéről is örömmel gratulálhatunk, megemlítjük, hogy Kozma Ferenc vk. százados afia 1942 január hó 28-án (szerda) este 7 órakor az Unitárius Kollégium dísztermében, Kossuth Lajos u. 9. sz., előadást tart: „A magyar katona az orosz hadjáratban“ címmel, melyre érdeklődő afiainak figyelmét felhívjuk. A belépés díjtalan.

H. S.

BERDE-BIZOTTSÁGHOZ lapunk zártáig multkori nyugtázásunk óta a következő adományok folytak be: Józán Miklós püspök 100 P., dr. Simárdi Tamás 20 P., dr. Gál Zsigmond 400 P., Budapesti Unit. Nők Szövetsége 200 P., dr. Hethésy Jenő celdömölki r. kath. vallású főszolgabíró 100 P., vitéz Gyulai Tibor 761 P., Csifó Salamonné 20 P. Az első, októberi számunkban nyugtázottak közül tévedésből kimaradt dr. Fazakas Miklós felügyelő gondnok 60 P.

SZEMÉLYI HÍR. Gálffy Zsigmond kollégiumi igazgató, aki július 3-án egy véletlen baleset következtében combnyaktörést szenvedett, hosszas, megpróbáló szenvedés után a teljes felgyógyulás útján van. Minden reményünk meg van arra, hogy 1942 január 1-én átveheti felelősségteljes hivatását: a kolozsvári főgimnázium igazgatását.

„REMÉNYIK EMLÉKÜNNEPÉLY“ AZ UNITÁRIUS TEOLÓGIÁN. Az Unitárius Teológiai Akadémia ifjúsága november 23-án a kollégium dísztermében nagysikerű „Reményik emlékünnepelet“ rendezett. Az ünnepséget Szász Dénes önképzőköri elnök nyitotta meg. Utána Bengze Márton III. éves teológus elszavalta a nagy költő: „Mikor ünnepet ül“ és „Akarom“ c. költeményét. A műsor kiemelkedő száma volt Simén Dániel teológiai tanár felolvasása ezen a címen: „Reményik költészete és az erdélyiség kérdése“. Ezután Gellérd Imre III. éves teológus szavalta el az „Ahogy lehet“ c. költeményt, majd Sántha Ferenc kurucnóta tárogatószámái következtek. Bezárót dr. Fikker János teol. dékán mondott. Az ünnepséget a Himnusz zárta be.

Az idők jele.

Ha a figyelmes olvasó végignézi azoknak a névsorát, akik a szegény gyermekek tanulására áldozatot hoztak, egy előttünk eddig ismeretlen név ötlük szemébe. Az adakozók közt ott szerepel Celdömölk nemeslelkű főszolgabírája: *Hethésy Jenő* dr. Ez a róm. kath. vallású nemes lélek a sokat szenvedett, kiuzsorázott Erdélynek sietett a segítségére s olyan példát mutat ezzel, ami a legnagyobb elismerésre és követésre méltó. Ha az unitárius tehetős, vezető emberek jönnek a szegény tanulók és az elnyomatás szomorú két évtizedében megrongálódott intézményeink segítségére, szép és hálára méltó cselekedet. Midőn azonban más vallású kiválóságok is áldoznak a mi ügyünkért: abban a magyar együttérzésnek, a kialakult tiszta magyar öntudatnak nemes megnyilatkozását kell fölismernünk. Köszönjük a jelentős adományt Hethésy Jenő dr. főszolgabíró urnak, de még inkább köszönjük Istennek azt, hogy ily magyar lelkeket adott nekünk a mostani zürzavaros időkben. Áldottak, sokszor áldottak legyenek azok a magyar lelkek, akik az idők jeleit megértik.

A SZÉKELY NŐK EGY UJABB HÓSI TELJESÍTMÉNYE.

Jelen alkalommal a nyárádszentmártoni unitárius nőegyletről van szó, amely kicsiny volta dacára buzgó lelkesedéssel van eltelve minden nemzetvédelmi ügy iránt, s 60 darab érmelegítőt kötött a nőegylet tagjaitól összeadott gypjufonalakból a harc-téren küzdő hőseinknek és 3056 darab szállítható süteményt, cigarettát, cigarettapapírt, dohányt, zsebkést, csokoládé-cukorkákat, stb. küld a karácsonyi szeretetsomogakkal azoknak, akik nem tölhetik itthon velük a karácsonyi szent ünnepeket. A lelkes vezetésért Csongvay Bözsi nőegyleti elnöknőt illeti az elismerés.

A BUDAPESTI IRATMISSZIÓ kéri dr. Tóth: Zsinattartási jogát és a más füzeteket is visszaküldeni, vagy az árát megfizetni. — Az Iratmisszió feladata, hogy az unitárius közérdeket érintő füzeteket és könyveket a nagyrabecsült hívekhez eljuttassa. — Jogilag a címzett a megrendelés nélkül küldött könyveket nem köteles gondozni, de az Unitárius Iratmisszió célkitűzése folytán nem lehet ildomosnak tartani az értéket képviselő füzet, vagy könyv megtartását. — Egyházi keretben a könyvek visszaküldése más elbírálás alá esik, mint az üzleti szempontból való könyvküldés.

NAGYHOMORÓDMENTI TÁRSASKÖR néven tömörültek és tartották meg f. hó 7-én alakuló közgyűlésüket Homoród-szentpálon a nagyhomoródsmenti falvak művelt vezetői abból a célból, hogy találkozásaik alkalmával kicserélve gondolataikat, lépést tartva az új magyar élet magas színvonalú közjóléti, közgazdasági, közművelődési intézkedéseivel, emeljék egy vidék életszínvonalát, közös erővel biztosítsák székely fajtájuk boldogulásának útját, egyszóval munkálják a magyar összetartást, a magyar közösségi tudatot, mint minden nemes törekvés igazán tiszta erőforrását. Ez alkalommal jóváhagyták az alapszabályokat és megválasztották a tisztkart a következők szerint: elnök Kiss Sándor unit. lelkész (H. Jánosfalva), alelnökök: Szabados József ref. lelkész (Sz. Dálya) és Bardócz Béla jegyző (H. Darócz), titkár Bede Emil unit. lelkész (Recsenyéd), jegyző Báró József unit. lelkész (Városfalva), pénztáros Szabó István kiskgazda (H. Szentpál), ellenőr Bartalis Márton áll. ig. tanító (Városfalva), háznagy Gyarmathy Andor földbirtokos (H. Szentpál), könyvtáros Vári Domokos unit. lelkész (H. Szentpál). Továbbá választottak egy 6 tagú választmányt és egy 5 tagú pénztárvizsgáló-bizottságot. A választások után Kiss Sándor elnöki megnyitóját követve magas színvonalú szabadelőadást tartottak Szabados József Széchenyi Istvánról és Bartalis Márton Katona Józsefről. E lelkes műsort a Székely Himnusz tették még lelkesebbé. A műsort követő szerény vacsorán Kiss Sándor elnök éltette Kormányzó Urunk Öföméltóságát.

AZ 1942. ÉVI UNITÁRIUS NAPTÁRT a lelkészi hivataloknak szétküldöttük. A nyomda, papír és a postai költségek drágasága miatt az árát 70 fillérben állapítottuk meg. Ebből a 70 fillérből 6 fillér az eladással felmerült költségekre fordítható. A 64 fillér naptáronként a Dávid Ferenc Együlethez legkésőbb 1942. év jan. 30-ig beküldendő.

Kérjük lelkésztársainkat, hogy a naptárak eladása érdekében a jelen évben is tegyenek meg minden lehető és a begyűlt pénzt minél hamarabb küldjék fel, mert az együletnek nagy szüksége van rá.

HÁTRALÉKOK. Ujabb időben igen megszorodtak hátralékosaink. Ez nagy szerencsétlenség, mert ha tovább is így megy, kis lapunkat nem tudjuk tovább kiadni. Aki nem rendezi egyleti díjait, az az Unitárius Közlöny fönmaradása ellen dolgozik. Ki veszi magára ezt a súlyos vádat? Történelmi felelősége tudatában minden olvasónk rendezze el tartozását, mert ezáltal jó és nemes ügyet mozdít elő.

HIBAIGAZÍTÁS. Az Unitárius Közlöny novemberi száma 181. lapján *Józan Miklós* püspök ur javaslatára létesült alap címe tévesen így íródott: „Magunkért. 1571.“ A helyes cím: „Mindnyájunkért. 1571.“ A 181 lapon alulról a 10 sorban Zrinyi sírja Zrinyi szobrára javítandó ki.

ÖZV. CSINÁDY JÁNOSNÉ sz. György Ida életének 76-ik, özvegységének 11-ik évében nagy lelkierővel viselt súlyos szenvedés után, november hó 19-én, Karcagon visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. A megpihent testet Nyárádszeredára szállították, hol unitárius szertartás szerint a családi sírkertbe helyezték örök nyugalomra övéi körébe. A szeretet Istene adjon vigasztalást a nagyszámú gyászoló szíveknek.

NYUGTÁZÁS. Az egylet pénztárába november 7-től december 11-ig előfizetői díat fizettek: Patakfalvi Irma, Sepsiszentgyörgy 1940-re; Szász Ferenc, Medesér 1940—1941-re; Ambrus Zsigmond, Balázs Mihály, Deák Albert, Izsák Ferenc, Kovács Márton, Csehétfalva 1941-re; id. Szentpáli Sándor, id. Szentpáli Zsigmond, Béla G. Domokos, Béla I. András, Szabó Dénes, Bálint Mózes, Benkő Domokos, Kovács Domokos, Kovács B. Mózes, Szilágyi István, Homoródkarácsonyfalva 1940-re; Bőjthe Béláné, Felsősófalva 1941—1942-re; Gergely János, ifj. Benedek Bálint, Székely Bálint, Csomor József, Kiss Gyula, Jobb István, ifj. Máthé Ferenc, Székely Albert, Székely Bálint, Székely Dénes, Vass András és Vass Dénes, Homoródszentpéter 1940—1941-re (2 p. 40 fil.); Csiki Domokos, id. Hadnagy Sándor, Nagy Lajos, Fóris Gábor, Galbács Ferencné, dr. Bódi János, Györffy István, Székelyudvarhely 1941-re; Balázs János 1940—1941-re; özv. Boros Györgyné 1939—1941-re; Németh Albert 1939—1941-re (4 p. 40 fil.); Vass Dénes, Marosvásárhely, László József, Lőrinczy Mihály B., Keresztély Géza, ifj. Máté Lajos, Szentábrahám; Csete Imre, Kolozs, Ürmössy Jenő, Kolozsvár 1941-re; Ádámossy Gábor, Budapest 1942-re, Kovács Jenő, Kolozsvár 1940—1941-re, Vinczy Ferencné, Bánffyhunyadi 1941—1942-re; Dávid Ferenc Egylet, Ujvári László, Budapest 1941-re; Pethő Kálmán, Pestszentlőrinc 1941-re, Kovács József, Budapest 1943-ra; ifj. Egyed Dániel,

